

Postanowienie z dnia 18 listopada 2004 r.

III SK 54/04

Kasacja od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniesiona po dniu 30 listopada 2003 r. podlega rozpoznaniu jako apelacja.

Przewodniczący SSN: Andrzej Wróbel, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Jadwiga Skibińska-Adamowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 listopada 2004 r. sprawy z powództwa Stowarzyszenia Autorów ZAiKS w W. przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z udziałem „S.” SA w K. o ochronę konkurencji, na skutek kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie-Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 listopada 2003 r. [...]

p r z e k a z a ł kasację do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie jako apelację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2003 r. [...] Sąd Okręgowy w Warszawie-Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie Stowarzyszenia Autorów „ZAiKS” w W. od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 września 2002 r. [...].

W dniu 14 stycznia 2004 r. kasację od tego wyroku wniosło Stowarzyszenia Autorów „ZAiKS”, które zarzuciło naruszenie art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 8 ust. 1, ust. 2 pkt 4 i ust. 6 w związku z art. 113 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 12 czerwca 2002 r., P 13/01 (Dz.U. Nr 84, poz. 764; OTK 2002-A nr 4, poz. 42; Gazeta Sądowa 2004 nr 5, s. 41 z glosą M. Dąbrowskiego) orzekł między innymi, że art. 479³¹ k.p.c. jest niezgodny z art. 78 w związku z art. 176 oraz z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że ustalając katalog rozstrzygnięć zawierających zarówno cechy postępowania pierwszoinstancyjnego, jak i odwoławczego uniemożliwia właściwą kontrolę instancyjną, pozbawiając stronę apelacyjnego środka odwoławczego od orzeczenia Sądu Antymonopolowego wydanego w pierwszej instancji. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny podkreślił w szczególności, że uznanie postępowania przed Sądem Antymonopolowym za postępowanie pierwszoinstancyjne oraz kasacji za szczególny środek zaskarżenia powoduje, iż regulacja Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania odrębnego w sprawach o ochronę konkurencji nie zapewnia zwyczajnego środka odwoławczego w ramach zwykłego, dwuinstancyjnego trybu. Dopuszczalność kasacji od wyroku Sądu Antymonopolowego nie powoduje sanacji wad dotyczących rozpoznania sprawy i wydania orzeczenia przez Sąd Antymonopolowy. Nie gwarantuje ona jako publicznoprawny środek odwoławczy właściwej ochrony interesu prywatnego strony postępowania, którą zapewnia drugoinstancyjne, apelacyjne postępowanie sądowe. Oznacza to, iż wprowadzenie możliwości wniesienia kasacji od orzeczenia Sądu Antymonopolowego nie może uzasadniać twierdzenia o tym, iż strona ma zagwarantowaną możliwość sądowej kontroli orzeczenia w zwykłym trybie instancyjnym. Trybunał podkreślił, że z punktu widzenia regulacji zawartych w Konstytucji środek zaskarżenia powinien być skuteczny w tym sensie, iż powinien umożliwiać merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu odwoławczym. Gwarancje takie zapewnia postępowanie apelacyjne, a nie kasacyjne. Dotyczy to w szczególności możliwości przeprowadzenia postępowania dowodowego. Odnosząc się do objętego pytaniem prawnym art. 479³¹ k.p.c., Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepis ten - w kontekście całokształtu regulacji postępowania przed Sądem Antymonopolowym - prowadzi do pozbawienia strony zwyczajnego sądowego środka odwoławczego. Wynika z tego, że choć wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczy wprost tylko art. 479³¹ k.p.c., to za niezgodny z Konstytucją został uznany system zaskarżania wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ukształtowany nie tylko tym przepisem, ale także art. 479³⁵ k.p.c.

Na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 479³¹ k.p.c. utraci moc prawną z dniem 30 listopada 2003 r., co też nastąpiło,

gdyż dopiero z dniem 19 sierpnia 2004 r. weszła w życie ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804), na podstawie której dodany został art. 479^{31a} oraz zmieniony art. 479³⁵ k.p.c. Tą samą ustawą ustawodawca wprowadził zmiany szeregu dalszych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących postępowań odrębnych w sprawach gospodarczych, w tym również zmiany przepisów dotyczących postępowania w sprawach z zakresu regulacji energetyki. W ich wyniku, aktualnie od wydanego w pierwszej instancji wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie-Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a od wyroku tego Sądu - kasacja do Sądu Najwyższego.

Powstaje wobec tego problem dotyczący rozpoznawanej sprawy, jaki środek zaskarżenia przysługuje od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydanego przed dniem 30 listopada 2003 r. (utrata mocy art. 479³¹ k.p.c.), od którego wniesiono po tym dniu kasację na podstawie formalnie obowiązującego art. 479³⁵ k.p.c., jeżeli kasacja jest rozpoznawana po wejściu w życie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. (po 19 sierpnia 2004 r.) ? Kwestię tę formalnie reguluje art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r., który stanowi, że kasacje od wyroków Sądu Okręgowego w Warszawie-Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniesione przed dniem wejścia w życie tej ustawy podlegają rozpoznaniu na podstawie przepisów dotychczasowych.

W tym zakresie należy stwierdzić, że Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wskazanego wyroku z dnia 12 czerwca 2002 r. (P 13/01) wyraźnie stwierdził, iż zarzut niekonstytucyjności art. 479³¹ k.p.c. trzeba rozumieć "w kontekście całokształtu regulacji postępowania przed Sądem Antymonopolowym", a więc zwłaszcza w powiązaniu z art. 479³⁵ k.p.c. Oceny prawne Trybunału Konstytucyjnego dotyczące niekonstytucyjności art. 479³¹ k.p.c. należy w całej rozciągłości odnieść do art. 479³⁵ k.p.c. Trybunał Konstytucyjny stwierdził niekonstytucyjność art. 479³¹ k.p.c. i określił datę końcową obowiązywania tego przepisu na dzień 30 listopada 2003 r. Oznacza to, że przed upływem tego terminu ustawodawca powinien dokonać w tym zakresie niezbędnej zmiany przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Od dnia 1 grudnia 2003 r. nie powinny być już stosowane (powinny być uchylone), wszystkie regulacje wyłączające apelację od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Prowadzi to do wniosku, że w okresie od dnia 1 grudnia 2003 r. (data utraty mocy obowiązującej art. 479³¹ k.p.c.) należało w zakresie zaskarżania wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów stosować ogólne przepisy dotyczące postępowania pro-

cesowego, w tym przepisy o apelacji, do rozpoznawania której właściwy był Sąd Apelacyjny w Warszawie. Przepis art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r., a zwłaszcza zawarty w nim zwrot o rozpoznaniu kasacji "na podstawie przepisów dotychczasowych", należy interpretować w ten sposób, że jeżeli kasacja od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie-Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniesiona została po dniu 30 listopada 2003 r., a przed dniem 19 sierpnia 2004 r., to powinna być ona rozpoznana jako apelacja przez Sąd Apelacyjny w Warszawie.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, o rodzaju środka zaskarżenia decyduje istota zaskarżonego rozstrzygnięcia. W szczególności w uchwale połączonych Izb: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1972 r., III CZP 27/71 (OSNCP 1973 nr 1, poz. 1) stwierdzono, że w razie odrzucenia pozwu wyrokiem środek odwoławczy podlega rozpoznaniu jako zażalenie również wtedy, gdy skarżący nazwał go rewizją; nie może być jednak odrzucony z powodu niezachowania terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c. Skoro więc wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest wyrokiem sądu pierwszej instancji, to według ogólnych reguł procesowych podlega on zaskarżeniu apelacją. Kasację wniesioną od wyroku tego Sądu po dniu utraty mocy art. 479³¹ k.p.c. (a w istocie także art. 479³⁵ k.p.c.) należy więc potraktować jako apelację, z tym że nie może być ona odrzucona ze względu na niezachowanie terminu do jej wniesienia.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 200 § 1 w związku z art. 391 oraz art. 393¹⁹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====